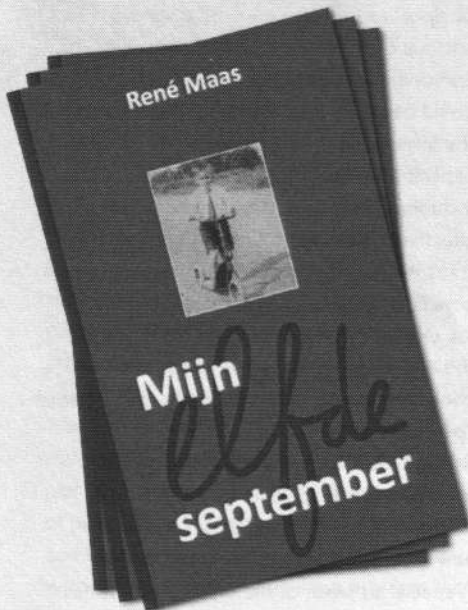

Mijn elfde september

DOOR BERT P. HOLMAN

Ik probeer op mijn manier een narrator te zijn. Dat 'handschrift' René in zijn boek 'Mijn elfde september' voor mij. Wij delen de interesse in het narratief van mensen en het helpende vermogen ervan. Ik door de ZKM te verweven met Voice Dialogue en Focussing, René als psychotherapeut en focusser.

Ik leerde René en focussing een paar jaar geleden kennen tijdens een VvZB-Landdag, en besloot een workshop focussing te gaan volgen. Het contact met René bleef en nu hij zijn biografie tot afronding heeft gebracht, en hij mij vroeg wat een weg kon zijn om hier aandacht aan te schenken in de Narrator, was er voor mij één die het meest logisch was: ik zou hier zelf natuurlijk aandacht aan schenken.

En zo komt het dat ik René's boek nu, na tweemaal lezen aan een schrijvend-reflectief moment toevertrouw. Onwillekeurig kon ik er niet aan ontkomen het werk door mijn persoonlijke ZKM- en focussingbril te

'lezen'. Tegelijkertijd merkte ik aan mezelf dat het veel uitmaakt dat ik de schrijver min of meer ken. Nou ja, dat blijkt dan dus al lezende meer 'min' dan 'meer' te zijn. En zo terugdenkende aan de focussing-sessies met René vroeg ik mij af hoe onze gesprekken verlopen zouden zijn met de kennis die ik nu van hem heb. Mogelijk zou ik me meer ingehouden hebben om hem te beschermen? Maar mogelijk zou ik door (her)kenning van zijn eigen verhaal nog meer, makkelijker of anders mijn eigen verhaal hebben gedaan?

Hoe dan ook: René's verhaal pakt me vanaf de proloog, vierde zin: 'Hij zit in me en soms ben ik hem nog even helemaal', refererend aan het manneke van 8 jaar in hemzelf dat natuurlijke rust, geborgenheid, vertrouwdeheid en simpele eenvoud representeert. Ook mogelijk iets, wat René later in geheel andere context tijdens de theologiëstudie in Cuijk beschrijft als een spoorzoeken naar 'authenticiteit en franjeloze oorspronkelijkheid'.

René's elfde september beschrijft de impact van het verlies door de dood van zijn vader op de drempel van oorlog en vrede. Een zinloos en tegelijkertijd betekenisvol verlies van bescherming, veiligheid, zorgzaamheid en geborgenheid voor die 11-jarige jongen. Een paradoxaal moment waarop iedere ander bevrijd wordt maar René's oorlog eigenlijk pas begint. Waar iemands afwezigheid een allesbepalende aanwezigheid blijkt te worden in de rest

van zijn leven. Een ervaring die ieder van ons op de een of andere wijze ook kent: 'Het moment waarop het onbegrijpelijke en ongrijpbare op je losgelaten wordt'. René beschrijft zijn leven vóór, op en ná die elfde september op een wijze zoals ik hem als focusser heb leren kennen. Bedachtzaam, weloverwogen, beeldend en met veel gevoel voor het innerlijk beleven. Over zijn vader: 'Je voelde hoe hij op je gesteld was, liggend tegen hem aan in de rookstoel'. En op die elfde september 'sluip er iets in me wat ik koest moest houden. Alle gevoelens zijn gaan samenklonteren en terneergeslagen'. Het moment dat René 'besluit' priester te worden is zo'n mooie ervaring die in een focussing- en ZKM-gesprek ook waardevol is, namelijk 'Zonder slag of stoot gaf ik me aan dit onverwachte en in zekere zin verrassende perspectief over' (als antwoord op de vraag van zijn moeder of hij geen priester wilde worden). René zoekt steeds naar de meest beeldende en betekenisvolle woorden, hetgeen mooie tekstjes oplevert zoals het 'onzegbare verdriet' tijdens de begrafenis van zijn vader, en 'de twijfel die weer op zijn vertrouwde plek schiet'.

Voorbeelden:

Het boek bevat voor mij indrukwekkende en mooi beschreven ingrijpende ervaringen, die ik vanuit ZKM-perspectief als 'kern-zinnen' zou kunnen bestempelen, waar zo als het ware door René waardegebieden van zijn te maken door hier gevoelens aan te koppelen.

1. Een van die prachtige momenten vind ik die waarop René betekenis geeft aan de laatste woorden van zijn vader gericht tegen René 'Ik ben zo weer terug'. Het besef dat zijn vader woord gehouden heeft; dat hij René nooit heeft losgelaten en bij elke beslissing over René's schouder meekijkt. René hoeft maar aan zijn vader te denken en hij is er.
2. Dat zinnetje 'Ik ben zo weer terug' is in de ZKM en tijdens focussing ook geen vreemde. Dat kwetsbare stukje in jezelf of dat onbenoembare gevoel dat zich vaak even laat zien bied je graag het perspectief en de belofte dat je later weer terug zal komen. Dat het niet permanent of definitief verlaten wordt.
3. Hoe René's leven na de dood van zijn vader en na de oorlog verder ging beschrijft hij zeer grondig. Daar zaten zeer barre jaren bij als kleine jongen op het klein seminarie Beekvliet in Sint-Michielsgestel. Een letterlijk troosteloos bestaan. En opmerkelijk genoeg beschrijft René een ervaring die in mijn eigen levensverhaal met dezelfde thematiek ook voorkomt. Een moment van 'niet geloofd worden' met een daarbij behorend weerloos gevoel. En waar René uiteindelijk de kille boodschap krijgt 'Kom maar niet meer terug'.
4. En later die eerste confrontatie op het Kruisherencollege in Uden met Carl Fischer: leraar Duits en bovendien een echte Duitser. Een 'confrontatie' die René juist heeft weggehouden van het vijanddenken.

Persoonlijk:

Kijkend naar de foto's van René 'in vol ornaat' bekruipt me iets bevreemdends en tegelijkertijd bekends. Die René ken ik ja, maar ook weer niet. Het klopt enerzijds,

en anderzijds ook weer niet. Ook mijn dialogische zelf wordt geraakt door René's levensverhaal. En hemzelf ook zoals hij aangeeft met de woorden dat 'het dragen van een habijt identiteit gaf, maar tegelijkertijd ook een verlies van eigenheid'. Daar op het noviciaat in Neeritter was René totaal verstoken van voorbeelden die de realiteit van alle regels en voorschriften zouden kunnen weerspiegelen. Iets wat we in de ZKM consequent terugzien op het moment dat iemand vanuit zijn eigen wereldbeeld zijn eigen persoonlijke minitheorie heeft ontwikkeld, wat op dat moment de vanzelfsprekende en enige en echte waarheid is.

Slot

Uiteindelijk komt René tot het besef afgesneden te zijn van zijn gevoel, op het moment dat hij grijpt naar heilige olie om contact te maken met een overleden pastoor. Een primair menselijk gebaar was op dat moment blijkbaar niet mogelijk. Dat René Kiddy trof, die 'vanuit zichzelf oprecht aandachtig, geboeid en geïnteresseerd in zijn verhaal was' hetgeen tot een verbinding leidde is een mooie 'kering' in zijn levensverhaal waarbij hij een definitieve keuze heeft gemaakt voor zijn gevoel.

Ook bij mij heeft René door zijn openhartig en 'gevoelige' schrijven mijn interne dialoog onbewust een tikje gegeven. Weg lopende uit de Leidse Hout, waar ik dit geschreven heb, kom ik langs het hertenkamp waar twee pauwen in vol ornaat mij toepronken. Dit gebeurt hier wel vaker, maar juist nú sta ik direct als ongeveer 5 jarige bij een klooster in Reusel, en ik besef dat ik daar ooit voor het eerst in mijn leven een pronkende pauw zag.